ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ
ΣΤΗ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΤΜΗΜΑΤΑ : Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ: 25/11/2023

Κείμενο 1

Για τι πράγμα μιλάω όταν μιλάω για αγένεια;

[1] Ο αγενής τρόπος συμπεριφοράς και η επιθετική έλλειψη ενδιαφέροντος για τον Άλλον, τα δικαιώματά του και τις ανάγκες του τα τελευταία χρόνια αποτελούν πραγματικά μάστιγα. Την αγένεια τη βλέπουμε καθημερινά παντού: στο δρόμο, στα μέσα μεταφοράς, στους οδηγούς, στη δημόσιες υπηρεσίες, στο αφεντικό, στους συνεργάτες, στους πολιτικούς, στα μαγαζιά, στις παρέες, στα social media. Αν δεν τη βλέπουμε, σημαίνεις πως την έχουμε συνηθίσει- και αυτό είναι πολύ επικίνδυνο. Πότε η αγένεια έγινε κανονικότητα; Πότε αυτή η συμπεριφορά μπήκε στην καθημερινότητά μας και τη θεωρήσαμε κάτι το αποδεκτό; Γιατί αποδεκτό δε θα γίνει ποτέ. Γιατί η αγένεια και το bullying δεν είναι μια συμπεριφορά που συνηθίζεται ούτε κάτι που πρέπει να το δεχόμαστε και να το αποσιωπούμε.

[2] Η αγένεια είναι μια μορφή κακίας. Πολλές φορές, οφείλεται σε σύμπλεγμα ανωτερότητας και σε έναν φόβο ανεπάρκειας εκείνου που φέρεται έτσι. Με άλλα λόγια, ένας άνθρωπος αποφασίζει να είναι αγενής (γιατί φυσικά και η αγένεια είναι συνειδητή απόφαση από τη στιγμή που όλα τα μέλη μιας κοινωνίας γνωρίζουν τους ηθικούς κανόνες, για το πώς θα πρέπει να φερόμαστε στους άλλους), επειδή φοβάται πως είναι ανεπαρκής και έτσι γίνεται «σημαντικός» και ανώτερός σου. Θα πρέπει, επίσης, να έχουμε στο μυαλό μας πως η ευγένεια διδάσκεται. Πολλοί άνθρωποι είναι αγενείς επειδή οι γονείς τους δεν τους δίδαξαν ποτέ κάτι άλλο. Ή, ακόμα και αν τους είπαν πως πρέπει να φερόμαστε καλά στους άλλους, οι ίδιοι οι γονείς ήταν αγενείς στο περιβάλλον τους. Όπως γνωρίζουμε, τα παιδιά διδάσκονται όχι τόσο από τα λόγια των γονιών όσο από το παράδειγμά τους.

[3] Άλλη μια πηγή αγενούς συμπεριφοράς θα μπορούσε να είναι το πρότυπο του «αστείου-σαρκαστικού-αγενούς» ανθρώπου στις τηλεοπτικές σειρές όλα αυτά τα χρόνια. Για κάποιον λόγο, η αγένεια συνδέθηκε με την ευφυΐα. Αρχίσαμε να χαρακτηρίζουμε τους ανθρώπους που έχουν μια άσχημη κουβέντα για όλους και κάνουν τους γύρω τους να νιώθουν άσχημα, χωρίς καμία αιτία και αφορμή «ετοιμόλογους» αντί για αγενείς. Η αγένεια έγινε της μόδας. Στα social media συγκεκριμένα, οι (συχνά ανώνυμοι) χρήστες που εύχονται «ψόφο» σε ανθρώπους πολλαπλασιάζονται καθημερινά με γεωμετρική πρόοδο. Το να ευχόμαστε σε έναν

άνθρωπο να πεθάνει επειδή δε συμφωνούμε μαζί του, έγινε κάτι το «φυσιολογικό». Αποτελεί κοινό τόπο πως τα υβριστικά σχόλια σε παντελώς αγνώστους έγιναν καθημερινή συνήθεια.

[4] Πολλοί θα μπορούσαν να υποστηρίξουν πως κάποιος είναι αγενής επειδή έχει προσωπικά προβλήματα. Εγώ θα διαφωνήσω κάθετα. Κρίνοντας από τον εαυτό μου, από τον κοινωνικό μου κύκλο και από εκατοντάδες ανθρώπους που γνωρίζω έστω και ελάχιστα, δεν υπάρχουν πολλοί άνθρωποι στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια που να μην αντιμετωπίζουν προβλήματα. Αυτό δεν τους έχει κάνει αγενείς στην καθημερινότητά τους. Η αγένεια δεν είναι κάτι που σου προκύπτει. Είναι συνειδητή επιλογή και ζήτημα χαρακτήρα. Με άλλα λόγια, ή είσαι αγενής ή δεν είσαι.

[5] Δε θα πρέπει να μπερδεύουμε την αγένεια με την ειλικρίνεια. Είναι δύο εντελώς διαφορετικές έννοιες. Μπορείς να είσαι ειλικρινής χωρίς να προσβάλλεις τον άλλον. Η ειλικρίνεια και η αγένεια ξεκινούν από διαφορετική αφετηρία: το κίνητρο- γιατί λες αυτά που λες; Θέλεις να βοηθήσεις τον άλλο ή θέλεις να τον κάνεις να νιώσει άσχημα; Δεν έχει καμία βάση το να μπερδεύουμε την αγένεια με την υψηλή νοημοσύνη. Δεν υπάρχει νόημα να θεωρούμε πως κάποιος που είναι αγενής δικαιολογείται γιατί μπορεί να περνάει δύσκολα. Η αγένεια συνιστά συνειδητή επιλογή και είναι θέμα ανθρώπου. Είναι θέμα χαρακτήρα. Είναι θέμα παιδείας. Όχι δεν είσαι έξυπνος, όχι δεν είσαι ειλικρινής- αγενής είσαι.

Λουκία Μητσάκου, https://antifono.gr [ελαφρά διασκευή]

Κείμενο 2

[Έχοντας βιώσει μια ακόμη... ενδιαφέρουσα εμπειρία, όπως τη χαρακτήρισε ο ίδιος, ο αναπληρωτής καθηγητής Φιλοσοφίας Δικαίου στο Πανεπιστήμιο Αθηνών Αριστείδης Χατζής έγραψε μια ανάρτηση, μικρό κείμενο στο λογαριασμό του στο Facebook για την αγένεια. Συγκεκριμένα, αφού περιέγραψε τον αγενή συνέστησε τρόπους αντιμετώπισής του.]

«Αγενής…Δεν μπορώ να αντέξω αυτόν τον ανθρωπότυπο. Είναι το είδος homo sapiens[1] (λέμε τώρα...) που σε αντιμετωπίζει με απαράδεκτο τρόπο. Είτε σε γνωρίζει, είτε όχι. Αν δεν σε γνωρίζει, η αγένεια είναι η ενστικτώδης αντίδρασή του στην πρώτη επαφή. Αν σε γνωρίζει, η αγένεια που επιδεικνύει είναι ακόμα χειρότερη. Δεν είναι η αγένεια της ουδέτερης αδιαφορίας αλλά της επιθετικής προσβολής.

Δεν θα σας πω τι αισθήματα μου γεννά. Το φαντάζεστε. Συνήθως αντιδρώ ανάλογα με την ώρα, τις περιστάσεις και τις αντοχές μου. Αλλά τουλάχιστον υπάρχει κάτι που με διασκεδάζει.

Το πόσο γνησίως εκπλήσσεται ο αγενής αν του φερθείς κι εσύ με παρόμοιο τρόπο. Διότι προφανώς θεωρεί δεδομένο ότι δικαιούται το μονοπώλιο της αγένειας. Και επιπλέον γιατί φαίνεται πως απολαμβάνει την αγένειά του μόνο όταν αυτή αντιμετωπίζει ευγενική συμπεριφορά. Αλλά βέβαια δεν μπορείς να παίξεις για πολλή ώρα στο γήπεδό του. Θα κουραστείς πρώτος διότι αυτός είναι επαγγελματίας του είδους.

Μετά από τόσα χρόνια έχω καταλήξει σε έναν απλό κανόνα. Αποφεύγεις αυτόν τον ανθρωπότυπο όσο μπορείς. Όταν η συνάφεια είναι απαραίτητη, την περιορίζεις χρονικά όσο είναι εφικτό. Και δεν δείχνεις ότι ενοχλείσαι. Ούτε καν ότι περιφρονείς. Είναι δύσκολο αλλά, πιστέψτε με, είναι το μοναδικό που μπορείς να κανείς χωρίς να μετανιώσεις».

https://www.iefimerida.gr/

Κείμενο 3

Στο απόσπασμα που ακολουθεί ένας νεαρός διανοούμενος (το Αφεντικό) γνωρίζει στο λιμάνι του Πειραιά έναν ηλικιωμένο εργάτη, τον Αλέξη Ζορμπά, τον οποίο παίρνει μαζί του σε ένα απομονωμένο παραθαλάσσιο χωριό της Κρήτης, για να τον χρησιμοποιήσει ως επιστάτη σε ένα λιγνιτωρυχείο που έχει μισθώσει.

- Να με συμπαθείς αφεντικό, είπε, μα θαρρώ πως τα μυαλά σου είναι κουρκούτι. Πόσο χρονών είσαι;
- Τριάντα πέντε.
- Ε, τότε δε θα πήξουν ποτέ, είπε κι έσπασε στα γέλια. Πεισμάτωσα, θύμωσα:
- Δεν πιστεύεις εσύ στον άνθρωπο;
- Μη θυμώνεις αφεντικό. Όχι δεν πιστεύω τίποτα. Αν πίστευα στον άνθρωπο, θα πίστευα και στον Θεό, θα πίστευα και στον διάολο· κι είναι μεγάλη φασαρία. Μπερδεύουνται τα πράματα, αφεντικό, βρίσκω τον μπελά μου.

  Σώπασε. Έβγαλε τον σκούφο του, έξυσε το κεφάλι του με μανία, τράβηξε πάλι τα μουστάκια του σα να 'θελε να τα ξεριζώσει· ήθελε κάτι να πει, μα κρατιόταν. Με κοίταξε με την κόχη του ματιού, με ξανακοίταξε, πήρε απόφαση.
- Ο άνθρωπος είναι χτήνος! Φώναξε και χτύπησε με θυμό το ραβδί του στις πέτρες. Μεγάλο χτήνος. Δεν το ξέρει η ευγένειά σου, σου ήρθαν μαθές όλα βολικά, μα ρώτα και μένα· χτήνος σου λέω! Του 'καμες κακό; Σε σέβεται και σε τρέμει. Του 'καμες καλό; Σου βγάζει τα μάτια.

  Κράτα την απόσταση αφεντικό! Μη δίνεις θάρρος στους ανθρώπους, μην τους λες πως όλοι είμαστε ένα, πως όλοι έχουμε τα ίδια δικαιώματα· γιατί ευτύς θα σου πατήσουν το δίκιο σου, θα σου αρπάξουν το ψωμί σου και θα σε αφήσουν να ψοφήσεις της πείνας. Κράτα την απόσταση, αφεντικό, το καλό που σου θέλω!
- Μα δεν πιστεύεις εσύ σε τίποτα; έκαμα φουρκισμένος.
- Όχι, δεν πιστεύω σε τίποτα- πόσες φορές να σου το πω; Δεν πιστεύω σε τίποτα, μήτε σε κανέναν, παρά μονάχα στον Ζορμπά. Όχι γιατί ο Ζορμπάς

είναι καλύτερος από τους άλλους, καθόλου, μα καθόλου! Χτήνος κι αυτός. Μα πιστεύω στον Ζορμπά, γιατί αυτόν μονάχα έχω στην εξουσία μου, αυτόν μονάχα ξέρω, όλοι οι άλλοι είναι φαντάσματα. Με τα μάτια του βλέπω, με τ' αυτιά του ακούω, με τ' άντερά του χωνεύω. Όλοι οι άλλοι, σου λέω, φαντάσματα. Άμα θα πεθάνω εγώ, όλα πεθαίνουν. Όλος ο Ζορμπαδόκοσμος πάει στο φούντο!

- Μωρέ εγωισμός ! είπα σαρκάζοντας.
- Τι να κάνω, αφεντικό; Αυτό είναι. Κουκιά έφαγα, κουκιά μολογώ[2]. Ζορμπάς είμαι, ζορμπάδικα μιλώ.

Δε μίλησα. Έπεσαν πάνω μου μαστιγιές τα λόγια του Ζορμπά. Τον καμάρωνα που ήταν έτσι δυνατός και μπορούσε να σιχαίνεται τόσο τους ανθρώπους και συνάμα να 'χει τόσο κέφι να ζει και να παλεύει μαζί τους. Εγώ ή θα γινόμουν ασκητής ή θα στόλιζα με ψεύτικα φτερά τους ανθρώπους, για να τους ανέχουμαι.

- Σε πείραξα, αφεντικό; είπε και κοντοστάθηκε.

Είχαμε πια φτάσει στην παράγκα. Δεν αποκρίθηκα. Ο νους μου ήταν σύμφωνος με τον Ζορμπά, μα η καρδιά μου αντιστέκουνταν· ήθελε αυτή να πάρει φόρα, να ξεφύγει από το χτήνος, ν' ανοίξει δρόμο.

Νίκος Καζαντζάκης, Βίος και Πολιτεία του Αλέξη Ζορμπά, εκδ. Διόπτρα

Λεξιλόγιο: **1.** Πρότυπο σοφού ανθρώπου
2. Αυτή είναι η αλήθεια που γνωρίζω, αυτή λέω.

ΘΕΜΑ Α

Να παρουσιάσετε σύντομα, σε 60-70 λέξεις, τους λόγους που, σύμφωνα με τον συντάκτη του Κειμένου 1, εξηγούν την αγένεια.

Μονάδες 20

ΘΕΜΑ Β

Ερώτημα 1

Πώς αποδεικνύει τις απόψεις του ο συντάκτης στην τρίτη (μονάδες 9) και τέταρτη (μονάδες 6) παράγραφο του Κειμένου 1; Να απαντήσετε κάνοντας αναφορές σε αντίστοιχα χωρία του κειμένου.

Μονάδες 15

Ερώτημα 2

Πώς προτείνει να αντιμετωπίζουμε τους αγενείς ανθρώπους ο συντάκτης του Κειμένου 2; Να απαντήσετε σε μία παράγραφο 80-90 λέξεων

Μονάδες 10

Ερώτημα 3

α. Ποιος είναι ο τρόπος ανάπτυξης της τελευταίας παραγράφου του Κειμένου 1;(μονάδες 3)Τι επιδιώκει ο συντάκτης με τη χρήση του; (μονάδες 2)

Μονάδες 5

β. Να σχολιάσετε τη χρήση των ρηματικών προσώπων από τον συντάκτη στο Κείμενο 2.

Μονάδες 5

ΘΕΜΑ Γ

Ποια είναι η άποψη του Ζορμπά για τους ανθρώπους στο Κείμενο 3; Να αιτιολογήσετε την απάντησή σας, αξιοποιώντας αναφορές σε τρεις (3) κειμενικούς δείκτες. Συμφωνείτε ή διαφωνείτε με την οπτική αυτή; (150 – 200 λέξεις)

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Δ

Σε κείμενο που ετοιμάζετε για τη σχολική εφημερίδα, στο πλαίσιο λειτουργίας εκπαιδευτικού ομίλου που υπάρχει στο σχολείο σας, αποφασίζετε να γράψετε σχετικά με :

α. την αξία της ευγένειας στη ζωή του ανθρώπου
β. τους τρόπους με τους οποίους η οικογένεια και το σχολείο μπορούν να καλλιεργήσουν κοινωνικές αρετές, όπως η ευγένεια.

Το κείμενό σας να έχει έκταση 350 - 400 λέξεων.

Μονάδες 30

Μην ξεχνάτε: Για κάθε τι που γράφετε, στις ερωτήσεις που σχετίζονται με το κείμενο, οι απαντήσεις πρέπει να είναι αιτιολογημένες και να συνοδεύονται από αναφορές σε αντίστοιχα χωρία.

Καλή επιτυχία!